

Oblikovanjem savjesti Crkva daje društvu svoj dragocjeni prinos

Susret Benedikta XVI. s predstavnicima kulture, akademske zajednice, poduzetnika, civilnog društva, politike, diplomatskog zbora te s poglavarima vjerskih zajednica u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, 4. lipnja 2011.

Gospodine Predsjedniče, gospodo kardinali, časna braćo biskupi, poštovane dame i gospodo, draga braćo i sestre!

Sretan sam što mogu započeti svoj posjet susrećući vas, koji predstavljate razne slojeve hrvatskog društva i diplomatski zbor. Srdačno pozdravljam svakoga osobno, kao i stvarnosti kojima pripadate: vjerske zajednice, političke, znanstvene i kulturne ustanove, područja umjetnosti, gospodarstva i športa. Od srca zahvaljujem monsinjoru Puljiću i profesoru Zuraku na lijepim riječima koje su mi uputili, kao i glazbenicima koji su me dočekali univerzalnim jezikom glazbe. Dimenzija univerzalnosti, koja je odlika umjetnosti i kulture, posebice se veže s kršćanstvom i Katoličkom Crkvom. Krist je pravi čovjek, i sve što je ljudsko nalazi u Njemu i Njegovoj riječi puninu života i smisla.

Ovo je predivno kazalište znakovito mjesto, koje izražava vaš nacionalni i kulturni identitet. Moći susresti vas ovdje, zajedno okupljene, još je jedan razlog duhovne radosti, jer Crkva je otajstvo zajedništva i uvijek se raduje zajedništvu u bogatstvu različitosti. Sudjelovanje predstavnika drugih Crkvi i kršćanskih zajednica, kao i židovske i muslimanske religije, potvrđuje da religija nije neka zasebna stvarnost u odnosu na društvo, nego njegova prirodna sastavnica, koja trajno priziva okomitu dimenziju, to jest, slušanje Boga kao uvjet traganja za općim dobrom, pravednosti i pomirenjem u istini. Religija stavlja čovjeka u odnos s Bogom, Stvoriteljem i Ocem svijeta, te stoga treba biti snažan čimbenik mira. Religije se uvijek moraju pročišćavati prema ovoj istinskoj biti, kako bi odgovorile svom izvornom poslanju.

Ovdje se želim usredotočiti na središnju temu mogega kratkog promišljanja: to je pitanje savjesti. Tema savjesti je transverzalna glede raznih područja u kojima djelujete i temelj je slobodnog i pravednog društva, kako na nacionalnoj tako i na nadnacionalnoj razini. Naravno, mislim na Europu, čija je Hrvatska oduvijek sastavnica na povijesno-kulturnome planu, a to će doskora biti i na političko-institucionalnoj razini. Valja priznati i razvijati velika dostignuća modernoga doba, to jest, priznavanje i jamstvo slobode savjesti, ljudskih prava, slobode znanosti i time slobodnoga društva, ali pritom zadržati otvorenima razum i slobodu prema njihovu nadnaravnom temelju, kako bi se izbjeglo to da se ta dostignuća samo izbrišu, kao što, na žalost, nerijetko možemo ustvrditi. Kvaliteta društvenoga i građanskoga života, kvaliteta demokracije, dobrim

dijelom ovise o tomu »kritičkom« čimbeniku, odnosno savjesti, o tome kako je se shvaća i o tome koliko se ulaže u njezino oblikovanje. Ako se savjest, prema prevladavajućem modernom shvaćanju, ograniči u subjektivni okvir, u koji se smješta religiju i moral, onda krizi Zapada nema lijeka, a Europa je osuđena na nazadovanje. Ako se, naprotiv, savjest otkrije kao mjesto slušanja istine i dobra, mjesto odgovornosti pred Bogom i braćom ljudima, što je protiv svake diktature, onda ima nade za budućnost.

Zahvalan sam profesoru Zuraku jer je spomenuo kršćanske korijene brojnih kulturnih i znanstvenih ustanova ove zemlje, što se uostalom vidi i diljem Europe. Treba spominjati te začetke, pa i zbog povijesne istine, i vrlo je važno znati pomno iščitavati te korijene, jer oni mogu i danas nadahnjivati. Ključno je otkriti snagu nekog događaja, primjerice, nastajanja jednog sveučilišta, ili nekog kulturnog pokreta, ili neke bolnice. Valja shvatiti zašto i kako je do toga došlo, kako bi se i danas vrjednovala ta snaga, koja je duhovna stvarnost, a postaju kulturnom i onda i društvenom. U temelju svega su muškarci i žene, dakle, osobe savjesti, vođene snagom istine i dobra. Neki su od svijetlih likova ove zemlje već spomenuti.

Ja bih želio spomenuti oca Ruđera Josipa Boškovića, isusovca, rođenog u Dubrovniku prije tri stotine godina, 18. svibnja 1711. On vrlo dobro utjelovljuje sretnu svezu između vjere i znanosti, koje se uzajamno potiču na propitivanje, koje je istovremeno otvoreno, raznoliko, ali i sintetičko. Njegovo najpoznatije djelo Teorija prirodne filozofije, objavljeno u Beču, a zatim i u Veneciji polovicom osamnaestoga stoljeća, nosi vrlo znakovit podnaslov: *redacta ad unicam legem virium in natura existentium*, to jest »prema jedinom zakonu postojećih snaga u prirodi«. U Boškoviću imamo analizu, imamo proučavanje mnogovrsnih znanstvenih grana, ali imamo i strast za jedinstvom. A to je tipično za katoličku kulturu. Zbog toga je osnivanje Katoličkog sveučilišta u Hrvatskoj znak nade. Želim da ono pridonesu ujedinjenju između raznih dijelova suvremene kulture, vrijednosti i identiteta vašega naroda, nastavljajući plodan crkveni doprinos povijesti plemenite hrvatske nacije. Vratimo se ocu Boškoviću; stručnjaci vele da njegova teorija »kontinuiteta« vrijedi i za prirodne znanosti i za geometriju, što se na izvrstan način podudara s nekim velikim otkrićima suvremene fizike. Što reći? Odajemo priznanje slavnome Hrvatu, ali i istinskom isusovcu: častimo štovatelja istine koji

dobro zna koliko ga ona nadvisuje, ali koji također zna, u svjetlu istine, upotrijebiti do kraja sposobnosti razuma kojima ga je Bog obdario.

No, osim odavanja priznanja, treba koristiti metodu umnog otvaranja tih velikana. Vratimo se dakle savjesti kao glavnom čimbeniku za kulturnu izgradnju i za promicanje općeg dobra. Oblikovanjem savjesti Crkva daje društvu svoj dragocjeni prinos. Taj se doprinos počinje oblikovati u obitelji, a učvršćuje u župi, gdje se djeca i mladi uče produbljivanju Svetog pisma, koje je »veliki kodeks« europske kulture. Istodobno uče o smislu zajednice, utemeljene na daru, a ne na gospodarskom interesu ili na ideologiji, nego na ljubavi, koja je »glavna pokretačka sila istinskog razvoja svake osobe i cijeloga čovječanstva« (*Caritas in veritate*, 1). Ta se logika besplatnosti, naučena u djetinjstvu i mladosti, potom živi u svakom okviru, u igri i u športu, u međusobnim odnosima,

umjetnosti, u dragovoljnom služenju siromašnima i patnicima, a kada je jednom usađena, onda se može primjenjivati i u složenijim područjima politike i ekonomije, surađujući da jedan *polis* – grad, bude ugodan i gostoljubiv, da ne bude prazan, lažno neutralan, nego bogat ljudskim sadržajima, s izrazitom etičkom crtom. Vjernici laici su zapravo pozvani da tu velikodušno žive svoju izobrazbu, vodeći se načelima socijalnog nauka Crkve za istinsku laičnost, za socijalnu pravdu, za obranu života i obitelji, za slobodu vjere i odgoja.

Cijenjeni prijatelji, vaša nazočnost i hrvatska kulturna baština potaknuli su me na ova kratka promišljanja. Ostavljam vam ih kao znak mojega poštovanja, a povrh svega kao želju Crkve da, pronoseći svjetlo Evanđelja, hodi u vašem narodu. Zahvaljujem vam na pozornosti i od srca blagoslivljam vas, vaše najmilije i vaše rad.

Papa nam je ostavio puno znakova svoje blizine i ljubavi

Pohod pape Benedikta XVI. uistinu je veliki događaj za Crkvu u Hrvatskoj, za čitav hrvatski narod i za hrvatsku državu, izjavio je nakon apostolskog pohoda pape Benedikta XVI. u ponedjeljak 6. lipnja zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. »Ono što sam osjetio dok je Papa prolazio ulicama našega grada, i ono što sad dolazi do mene, zahvale su pune pozitivnih dojmova«, rekao je kardinal. »Papa je donio sunce, svjetlo. Kad je Papa stupio na hrvatsko tlo, sunce je zasjalo. Kad je odlazio, nakon svega što je bilo lijepo, pala je kiša kao da zalijeva da ono što je Papa posijao urodi plodom«, istaknuo je kardinal te podsjetio kako se u trenutku kad je Papa počeo ulaziti u zrakoplov ponovo na nebu pojavilo sunce. U pozdravu na odlasku, Papa je kardinalu Bozaniću rekao: »Neka sunce Božje ostane u Hrvatskoj.«

Kardinal je rekao kako nam je Papa ostavio poruke koje trebamo iščitavati i provesti u život. »Papa nam je ostavio puno znakova, gesta svoje blizine i ljubavi prema nama. Posebno me se dojmilo kad je Papa htio da se zaustavi papamobil i uzeo u ruke dijete. Dok je dijete vraćao ocu, ne samo da su plakali otac i majka, nego i mnogi koji su bili u blizini. Oni su bili dirnuti tom gestom koja se nije dogodila samo jednom, nego desetak puta u ta dva dana. Tako je Papa na neki način pokazao da nam je blizu, da nas poštuje. Papa je došao k nama da nas podrži u dobru i on je to dobro istaknuo. On je rekao - vi možete, vi ste pozvani da u svojoj domovini Hrvatskoj svjedočite za evanđelje, i ne samo u Hrvatskoj, nego i šire«, istaknuo je kardinal. Osvrćući se na pojedine programe posjeta,

kardinal je istaknuo kako je teško reći gdje je bilo najveće oduševljenje, no svakako valja istaknuti da su mladi ostavili poseban pečat. Papu je zadivilo da su mladi ispunili cijeli trg, ulice koje prilaze trgu i trg ispred katedrale. Oni su tijekom bdjenja molili, klečali i neko vrijeme bili u tišini tako da se u tim trenucima mogao čuti samo pjev ptica. To je dalo poseban pečat čitavu Papinu pohodu. Naš središnji zagrebački trg postao je tog trenutka jedna velika katedrala. Prvi puta se to dogodilo, rekao je kardinal, poručivši da će te trenutke Zagrepčani i cijela Hrvatska nositi u sjećanju.

Na komentar novinara, kako je Papa pri dolasku djelovao pomalo umorno i ozbiljno, no već popodne u HNK, a posebno navečer bio nasmiješen, kardinal Bozanić dodao je kako je Papa nakon dvodnevnog pohoda izgledao vedar, gotovo odmoran nakon toliko rada. Rekao je: »Zahvaljujem i vama, jer došao sam vas utvrditi u vjeri, ali u Crkvi je to tako da mi jedni druge utvrđujemo. I ja sam puno primio od ovog naroda koji me je otvorena srca primio.« Kardinal je u duhu gesla Papina pohoda »Zajedno u Kristu« istaknuo kako je zajedništvo nešto što je duboko crkveno, jer Crkva jest zajedništvo, u prvom redu zajedništvo čovjeka s Bogom, kao i međusobno zajedništvo onih koji vjeruju u Krista. »To što smo živjeli, to zajedništvo, trebamo prenijeti u prvom redu u naše obitelji, šire zajednice, u župe, u Crkvu, kao i na nacionalnom planu. Previše ima podjela, moramo se svi jedni drugima približiti i tražiti ono što je zajedničko, što služi zajedničkom dobru«, poručio je zagrebački nadbiskup. **IKA**